

כ"ג כסלו
1 דצמבר

על גבול לטויה.

בארבע הגענו לסבז' - גבול רוסיה הסובייטית. הבדיקה
היתה קלה. לא חפשו בבגדים, לא בדקו הכסף. הייתי יכול להעביר בנקל
אחי את כל הכסף בשביל הבנק והכסף שרצו למסור לי, אך מי יכול לדעת
מראש? כמו הכל תארו את הבדיקה על הגבול באופן זה שכל אחד מהנוסעים
הכה לבדיקה-אינקוויזיציה. אמנם שלש נשים נקראו בשמות והזכינו אותן
לחדר מיוחד ששם בדקו אותן - אחת פשטו ערומה, והשניה פשטו רק מעילה
וחפשו בשערות ראשה. כנראה שבדבר אלו היו להם ידיעות מיוחדות מסוסקבה,
אך כל הנוסעים עברו את הבדיקה בלי כל מאורע. שאלו רק למכסת הכסף,
אבל לא עשו כלום למען הוכח אם החשובה נכונה.

כ"ה כסלו
3 דצמבר

קובנו.

אמש באתי הנה. היציאה מרוסיה היתה הרבה פשוטה יותר
וקלה יותר מכפי ששערת על פי חשמועות. בקרוני לא היו הרבה נוסעים.
בכניסתי לקרון נפגשתי את ברגר, שהחודעתי אהו בגוינס. גסעו עוד
משפחות יהודיות אחדות: אחת מזיטומיר - 5 נפשות: אב, אם, שני
ילדים וילדה - לקרוביהם לקנדה לעיר המילטון. שאלתי את הילד הגדול -
בן 13 - אם הוא יודע עברית, והוא ענני בעברית צחה במבטא האשכנזי.

למד את מורה פרטי שנחיתם. בקר בית הספר של הממשלה "סרורוביה שקולה". עברית למד ביחידות. משפחה שניה מאוריסא, אף היא בח חמש נפשות, נסעה לטרונטו. קרובם קורא אותם, אך בעל המשפחה אינו בטוח שיתנו לו לנסע: יש לו שבר, שעשה לו בעצמו למען הנצל מהצבא בימי ניקולי, כפי שמפרה לי אשתו.

נסעה גם משפחה רוסית המגורשה מרוסיה: הבעל הוא בנו של למיש שנולד וגדל במוסקבה ואינו יודע אף מלה לטישית. האם היא רוסית מהורה. הילדים מדברים רק רוסית. לבני לסויה יש זכות הברירה בדבר הנתינות, ובימי ה"קומוניזם הצבאי" נבהל ובחר בנתינות הלסויה. אחר כך שכח על החודעה שהגיש בענין זה - וכעבור שנה הודיעו אותו שעליו לעזוב את רוסיה. עכשיו הוא נוסע לטביה לקרוביו שאינם יודע אותם, שאינם יודע אפילו אם הם חיים עדינה, מבלי דעת אף מלה בלשון עמו. ומה גדול היה צער האם הרוסית שגרשה מארצה...

נסעה זקנה שאמרה על עצמה שהיא רוסית פרווסלויה אל בחה בצרפת הנשואה ל"בנקיר" צרפתי. נכדתה נשואה לארמני, ובעלה הוא היה גרמני לוטרני.

נסענו שני לילות. לילה אחד בחתום רוסיה. כאן התנהגו אחנו יפה. בערב בא הקונדוקטור ולקח מאתנו הכרטיסים למען לא יסרידנו שוב כל הלילה. נתן לנו שובר על הכרטיס. לא כן בחתום לכויה. כל הלילה הרגינו אותי בשאלות ובבקורות ע"ד הכרטיסים.

כשעברנו את הגבול חדלו ה"אזרחים". פהאום נהפכו כלם ל"אדונים", ונראה היה כאילו הוסרה מועקה מעל כלם. התחילו לדבר בחופש יותר על רוסיה הסובייטית. הזקנה הרוסית הנוסעת לבחה הבנקירית

לפרים שאלה וחממה: למה אין שום ממלכה מכירה בממשלת הסובייטים?
היהודיה האודיסאית ספרה בשבח הממשלה: תחת ממשלה זו לא יעזו שום
איש לנגוע בנו. אחת, יהין מי שהוא להגיד ז'יד - מיד יאסרו אוהו
בפסח לא ישברו החלונות. האשה השניה מזיטומיר שחה על דבר השנאה
שישנה בעם ליהודים. בפני כלם היו בלהות הפוגרומים. "כן פוגרומים
או לא פוגרומים" - זוהי אמת-המדה שהחיים נחננו בידם למד את
המאורעות ברוסיה.

לאחר הבדיקה בסבז עוד בדקו את הפספורטים לפעמים בקרון
עד עברנו את הגבול הרוסי. בגבול ריגה לקחו סכל הנוסעים את התעודות
והניחו את הנוסעים בקרנטין, מלבד העוברים את לסויה בדרכם הלאה.
את גבול ליטא עברנו אחמול ביום. בריגה היינו צריכים
להזיז את השעון אחורנית לשעה אחת, בבואנו לליטא - שוב לשעה אחת,
באופן זכותי אחמול בשתי שעות נוספות ביום אחד. תחת זאת שקעה
אחמול השמש בשעה שלש. הליטאים לא בדקו כלל את חפצינו - מנהג
מצוין.

על יד החחנה נפגשתי את חברים ברודני, זברסקי
בילוגולובסקי. בדרך ספרו לי ע"ד 14 הגמנסיות העבריות, 80 בחי
הספר העממיים הסתנהלים בשפה העברית. בישוב של 150,000 יהודים אין
דבר זה קטן-ערך. א"י לשונית

בבית אחד החברים בבית זברסקי נשאיתי ללון. ספרתי על
חנוכתנו ברוסיה, על התערוכה. אפילו פה אינם יודעים את הנקשה
ברוסיה. נחננו לי פנקס ט' שנחבל אחמול - זכאי פרסם קטעים אחדים
ממכתבי, שאיני מרוצה מהם.

דוד כהן ממרכז החלוצי ספר לי על משק החלוצי "כבוש"
180 דיסטיננות; 18 סוסים, פרות. עשרה מהחלוצים עולים השבוע
לארץ. כלם מדבאים פה מהדיעות מהארץ - היציאה, חוסר העבודה,
מצב-רוח היאוש.
לצ.ס. ישנם 30 אגודות ומונות 600-700 חבר.

כ"ז כסלו
5 דצמבר

ברלין.

אחכול באחי הנח בחצי שהים עשרה. בחחנה חכו לי דב,
לוקר, בוגדנובסקי, אפטר. נכנסתי לפנסיון דיקמן, לאוחו החדר
שבו החאכסנתי לפני שנה. דב הבטיחני שהסכרים נשלחו כלם ונהקלו
כבר בארץ. הקונטרסים שכל כך צמאחי להם כל הדרך אינם גם פה. לא
החלוצי ולא פוע"צ אינם מקבלים בקביעות את הקונטרס. אותו הדבר
בקובנו: ההתאחדות מקבלת, וחברינו לא. אף לא החלוצי. מצאחי אחר
במשרד הועד לענייני א"י העובדת קונטרסים קמ"ד וקמ"ה. מה פשר אי-
הסדר הזה בשלח?

בערב היתה ישיבת הועד לענייני א"י. במרכז עמדה שאלח
העבודה ברוסיה. ספרתי סקירה קצרה ע"ד העניינים הנוגעים לוועד,
בהודיעי שאח הדו"ח המלא אמסור ראשונה בפני תוה"פ של ההסתדרות.
ספרתי על יחס המפלגות השונות לשאלה הקואורדינציה: אי הרצון של
פוע"צ להשתתף בוועד שבו נכנסות מפלגות בלתי ליגליות, היחס של